

Karsikkoniemen luontoselvitys asemakaavaa varten

Simon kunta
30.10.2024

LUONTO
SELVITYS KANGAS

Y-tunnus: 2997914-4 · Urpakuja 8, 98530 Pyhätunturi
pia@luontoselvityskangas.fi · 040 594 4222
www.luontoselvityskangas.fi

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	2
2 LUONTOKOhteiden ARVOTTAMINEN JA SUOSITUKSET	3
3 KAAVOITUSALUEEN LUONNON YLEISKUVAUS	5
4 HUOMIONARVOISET LUONTOKOhteET SUOSITUksINEEN.....	7
4.1 Lajit	7
4.2 Luontotyytit	9
4.2.1 Lehtokorpi	9
4.2.2 Maankohoamisrannikon piensuokehityssarjat	10
4.2.3 Saraneva	11
5 MUUT SUOSITUKSET KAAVOITUSTA VARTEN	11
LÄHDELUETTELO.....	13

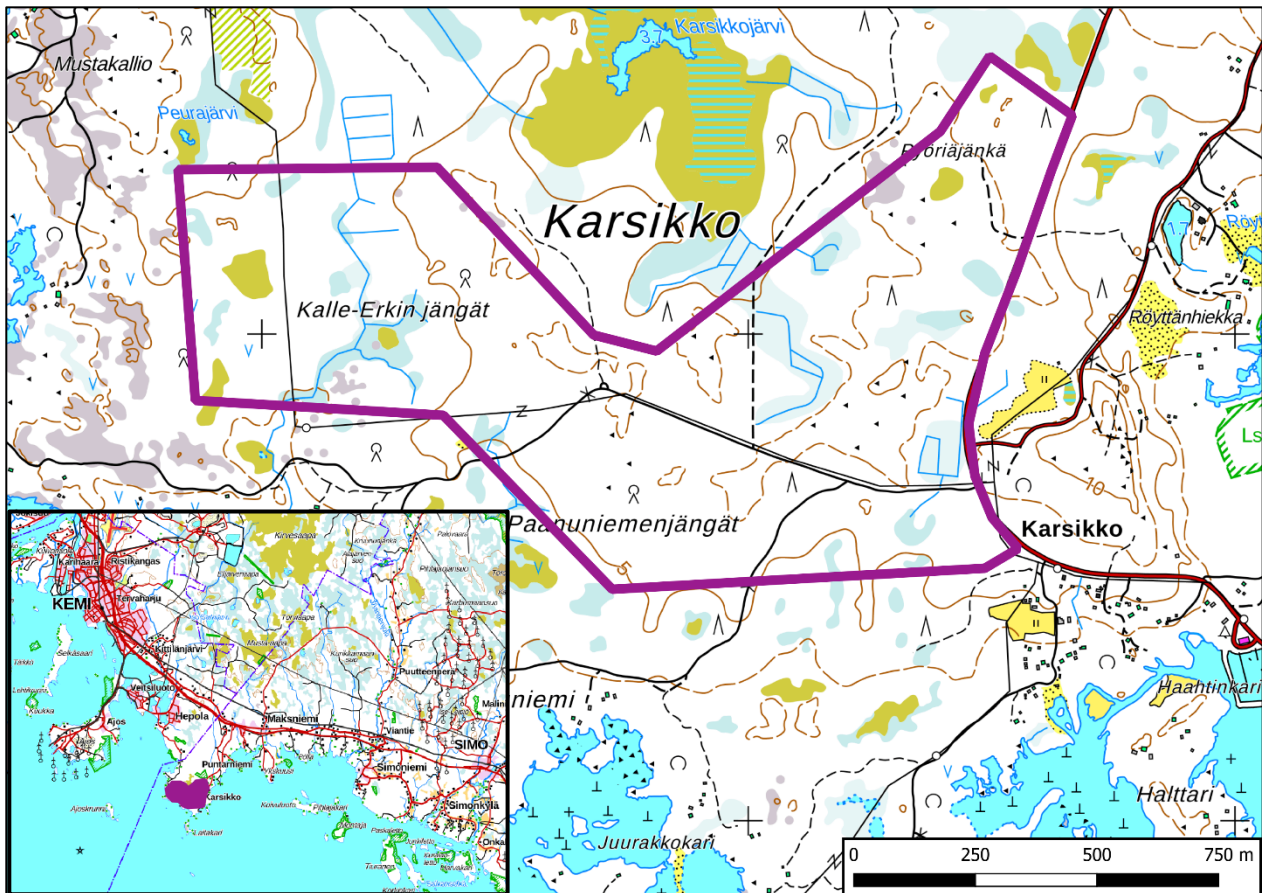
Pohjakartat: © Maanmittauslaitos 2024

Valokuvat: Niina Sankari

Kannen valokuva: Taimikkoa ja nuorehkoa tuoretta kangasta Karsikkoniemen kaavoitusalueen keski-
osassa

1 JOHDANTO

Karsikkoniemen asemakaava-alue sijaitsee Simossa, kunnan keskustasta noin 20 km itään (Kuva 1). Kemistä kohteelle on matkaa noin 15 km. Alue sijaitsee usean kiinteistön alueella (kiinteistötunnukset 751-402-93-0, 751-402-87-0, 751-402-75-0, 751-402-3-46, 751-402-3-57, 751-402-3-102, 751-402-8-22, 751-402-29-1 ja 751-402-8-44). Kaavoitusalueen pinta-ala on hieman yli 100 hehtaaria. Luontoselvityksen on tilannut Simon kunta ja kaavoittajana toimii Arkkitehtitoimisto Jarmo Lokio Oy. Vuonna 2018 voimaantulleessa Karsikkoniemen osayleiskaavassa selvitysalue on merkitty ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alueeksi (TT-1-alue). Asemakaava laaditaan, jotta alueelle olisi mahdollista sijoittaa ns. vihreän siirtymän teollisuushankkeita.

Kuva 1. Karsikkoniemen asemakaava-alueen (violetti rajaus) sijainti.

Luonnontieteellisen keskusmuseon ylläpitämästä laji.fi -paikkatietojärjestelmästä on tilattu alueen eliölajitiedot. Kaavoitusalueelta on havaintoja eri vuosilta seuraavista silmälläpidettävistä (NT) lintulajeista: helmipöllö, järripeippo, närhi, västäräkki, punajalkaviklo, valkoviklo ja taivaanvuohi. Direktiivi I-liitteen laji palokärki on myös havaittu alueella.

Luontokartoituksen teki biologi (FM) Niina Sankari 26.–27.6.2024. Sää oli ensimmäisen maastopäivän aikana sateinen. Toinen kartoituspäivä oli poutainen ja lämmin. Ajankohta oli sopiva luontotyyppien ja kasvillisuuden havainnoimiselle. Linnustoa havainnoitiin luontokartoituksen yhteydessä.

2 LUONTOKOhteiden arvottaminen ja suositukset

Huomionarvoisten luontotyyppien ja lajien inventointien tausta-aineistossa on hyödynnetty seuraavia olemassa olevia paikkatietoaineistoja:

- Pohjavesialueet (SYKE)
- Arvokkaat kallioalueet (SYKE)
- Arvokkaat moreenimuodostumat (SYKE)
- Arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat (SYKE)
- Arvokkaat kivikot (SYKE)
- Soidensuojelun täydennysehdotus (SYKE)
- Suojellut alueet (SYKE)
- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (SYKE)
- Serpentiinikalliot ja kivikot (SYKE)
- Huomionarvoinen lajisto (Luonnontieteellinen keskusmuseo / laji.fi)
- Kansainvälisesti tärkeät lintualueet IBA (Birdlife Suomi)
- Suomen tärkeät lintualueet FINIBA (Birdlife Suomi)
- Maakunnallisesti tärkeät lintualueet MAALI (Birdlife Suomi)
- Erityisen tärkeät elinympäristökuviot (Metsäkeskus)
- Metsätalouden monikäyttömetsät (Retkikartta, Metsähallitus)

Luontokohteiden arvottamisessa on hyödynnetty Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi (2023) -oppaan mukaista ohjeistusta.

Arvoluokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet, joiden luonnonarvoja heikentävä maankäyttö on pääsääntöisesti kielletty.

Luonnonsuojelulain (9/2023) 64 §:n mukaisia luontotyyppejä ei saa heikentää eikä hävittää. Luonnonsuojelulain mukaisen luontotyyppin rajauksen tekee Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Tällaisia kohteita ovat mm. hiekkarannat, kedot, sisämaan tulvametsät, harjumetsien valorinteet ja kalkkikalliot. **LsL 65 §:n** mukainen heikentämis- ja hävittämiskielto koskee myös serpentiinikallioita, -kivikoita ja -soraikoita, jotka ovat serpentiinistä tai muusta ultra-emäksisestä kivilajista muodostuvien kallio-, kivikko- tai soraikkoesiintymien maanpäällisiä osia, ja joilla esiintyy serpentiinikasvilajistoa.

Vesilain (587/2011) 11 §:n mukaan luonnontilaisen enintään kymmenen hehtaarin suuruisen fladan, kluuvijärven tai lähteen luonnontilan vaarantaminen on kiellettyä. Vesilain vesiluontotyyppien suojelu rajoittuu lain perustelujen mukaan itse vesimuodostumaan, mutta lain käytännön soveltamisessa vesimuodostuman lähiympäristö luetaan mukaan. (Vesilaki 587/2011). Lähteiksi luokitellaan lähteet, tihkupinnat ja lähdepurot.

Vesilain (587/2011) 3 luvun 2§:n mukaiset luonnontilaiset purot

Luonnonsuojelulain 69 §:n ja 70 §:n mukaiset rauhoitettujen eläinlajit. Kiellettyä on rauhoitettujen eläinlajien:

- 1) yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen;
- 2) pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitystapojen ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen;
- 3) yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklin kannalta tärkeillä paikoilla.

Luonnonsuojelulain 69 § ja 70 § mukaiset rauhoituksesta poikkeamat säännökset on mainittu **LsL 82 §:ssä**. Arvoluokkaan 1 laji kuuluu, kun se on myös luonnonsuojelulain 78 §:n mukainen laji tai suunniteltu hanke/toiminta poikkeaa LsL 82 §:n mukaisesta tavanomaisesta toiminnasta.

Luonnonsuojelulain 73 §:n mukaan suurten petolintujen pesäpuut ovat rauhoitettuja

Luonnonsuojelulain 74 §:n mukaisien rauhoitettujen kasvia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää. **LsL 82 §:ssä on mainittu poikkeukset säännöksistä.**

Luonnonsuojelulain erityisesti suojeltavien lajit 77 §:n mukaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päättää suojella erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan. Suojelupäätöksessä on määriteltävä esiintymispaikan rajat. Esiintymispaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää. Kielto tulee voimaan, kun päätös on annettu tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

Luonnonsuojelulain 78 §:n Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelu (luontodirektiivin liitteen IV a ja IV b) Tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää.

Luonnonsuojelulain 79 §:n mukaiset Euroopan unionin tärkeinä pitämien eliölajien esiintymispaikkojen suojelu. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päättää suojella lintudirektiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tai direktiivin liitteessä I mainitun eliölajin taikka luontodirektiivin liitteessä II mainitun eliölajin suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävän esiintymispaikan. Suojelupäätöksessä on määriteltävä esiintymispaikan rajat. Esiintymispaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää. Kielto tulee voimaan, kun päätös on annettu tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

Luonnonmuistomerkit ovat Luonnonsuojelulailla 95 § rauhoitettuja luonnonmuodostumia, mm. puita, puuryhmiä, siirtolohkareita ja muita luonnonmuodostumia. Luonnonmuodostumia voidaan suojella muun muassa niiden kauneuden, harvinaisuuden, maisemallisen merkityksen tai tieteellisen arvon vuoksi. Rauhoitetun luonnonmuistomerkin vahingoittaminen tai turmelu on kielletty. Päätöksen kohteesta tekee viranomainen tai laitos, jonka alueella kohde sijaitsee.

Arvoluokkiin 2, 3 ja 4 kuuluvat muut monimuotoisuutta turvaavat ja tukevat kohteet. Nämä pyritään huomioimaan mahdollisuuksien mukaan. Luokituksen mukaan nämä kohteet ovat:

Arvoluokka 2: Erityisen tärkeät kohteet. Luokan kriteerejä ovat esimerkiksi alueen merkitys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus, hallinnollinen asema ja esiintymien merkittävyys. Luokkaan kuuluvat muun muassa luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet, uhanalaisten luontotyyppien ja lajien merkittävät esiintymät sekä luontodirektiivin luontotyyppien merkittävät esiintymät. Myös lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille erittäin tärkeät kohteet kuuluvat tähän luokkaan. Luokkaan kuulumisen edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa.

Arvoluokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet. Luokan kriteerejä ovat esimerkiksi alueen merkitys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus ja hallinnollinen asema. Luokkaan kuuluvat muun muassa uhanalaisten sekä luontodirektiivin luontotyyppien ja lajien muut kuin merkittävät esiintymät, luontotyyppi- ja lajiesiintymien muut kuin merkittävät kokonaisuudet sekä maakunnalle ominaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät. Luokkaan sisältyvät lisäksi ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet.

Arvoluokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet. Luokan kohteet ovat usein paikallisesti tärkeitä, ja niiden huomioimisessa tarvitaan muita luokkia enemmän tapauskohtaista soveltamista. Monimuotoisuutta tukeviin kohteisiin voivat kuulua esimerkiksi alueellisesti uhanalaisten tai silmälläpidettävien lajien tai luontotyyppien esiintymät ja tai lajistollisesti arvokkaat uusympäristöt. Luokkaan voivat kuulua myös Suomen kansainvälisten vastuuluontotyyppien esiintymät. Harvinaisten tai puutteellisesti tunnettujen, mutta tärkeiksi katsottujen luontotyyppien kohteet voivat niin ikään kuulua monimuotoisuutta turvaaviin kohteisiin. Tällaisia voivat olla esimerkiksi luonnontilaiset ja luonnontilaisen kaltaiset sisävesien rantaluontotyypit, lähdelammet tai sisämaan dynimetsät. Arvoluokan 4 kohteisiin luettaan kuuluviksi myös ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet, jotka ovat arvottamisessa aina huomioitavia. Luokan muut kohteet huomioidaan yksityiskohtaisella tasolla.

Arvoluokkia 2–4 koskevat suositukset maankäytön hyödyntämisessä. Varsinaisia lain tuomia rajoituksia näille kohteille ei ole.

3 KAAVOITUSALUEEN LUONNON YLEISKUVAUS

Karsikkoniemen asemakaava-alueen kallioperä on tonaliittista gneissia. Maaperä on enimmäkseen hiekkamoreenia, joskin aluerajauksen itäosassa on myös hiekkaa. Suopainanteissa on saraturvetta ja pienialaisesti esiintyy myös kalliomaata. Kaavoitusalue sijaitsee metsäkasvillisuusaluejaossa keskiboreaalisen vyöhykkeen Lapin kolmion (3c) eteläosassa. Suokasvillisuusvyöhykejaossa Karsikkoniemen halki kulkee Pohjois-Pohjanmaan aapasoiden (3b) ja Perä-Pohjanmaan aapasoiden (3d) välinen raja. Eliömaantieteellisesti alue on osa Perä-Pohjanmaata (PeP) ja luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa se kuuluu Etelä-Suomen arviointialueeseen. Maisemamaakuntajaottelussa kaavoitusalue kuuluu Pohjois-Pohjanmaan jokiseutuun ja rannikkoon.

Kaavoitusalue ei sijaitse suojelualueella. Lähimmät yksityiset suojelualueet sijaitsevat noin 500 metrin päässä. Kohde ei sijaitse pohjavesialueella eikä alueelle ole rajattu arvokkaita geologisia muodostumia. Lähin pohjavesialue on noin 2,5 km päässä koillisessa (Maksniemi). Kaavoitusalueella ei ole myöskään maisemallisesti arvokkaita kohteita tai maisemanhoitoalueita.

Karsikkoniemen asemakaava-alueen metsiä on avohakattu muun muassa 1990-luvun viimeisinä vuosina. Loput kaavoitusalueen metsistä hakattiin vuosien 2006–2011 paikkeilla. Näin ollen kaava-alueen metsät ja taimikot ovat enimmäkseen iältään 10–30-vuotiaita (Kuva 2 sekä kannen kuva). Iäkkäämpää, ja siten luonnontilaisempaa metsää on hyvin pienialaisesti aivan aluerajauksen länsiosassa suopainanteiden ympärillä sekä Paanuniementien lähellä olevan ojan varrella lehtokorvessa. Lahopuuta on hyvin niukasti näillä varttuneemmilla metsäkuviolla.

Kuva 2. Metsät ovat vahvasti käsiteltyjä. Kuvassa noin 30-vuotiaista tuoreen kankaan kasvatusmetsää.

Kasvillisuustyypiltään Karsikkoniemen metsät ovat mäntyvaltaisia kuivahkoja kankaita sekä kuusivaltaisia tuoreita kankaita, joskin taimikoilla ja nuorissa metsissä kasvaa enimmäkseen tiuhaa sekapuustoa. Rehevimmillä taimikoilla aluskasvillisuus on paikoin ruohoista. Siellä täällä kasvupaikan mosaiikkimaisuutta lisäävät kivisyys ja pienet suopainanteet.

Karsikkoniemen kaavoitusalueen suot ovat pienialaisia, märkiä luhtia ja nevoja. Niiden kasvilajistoon kuuluvat mm. kurjenjalka, raate, juurtosara, järvikorte, jouhisara ja pullosara. Perämeren rannikon maankohoamisalueille tyypillistä suomyrttiä kasvaa runsaasti usean suopainanteen reunavyöhykkeessä. Lisäksi havaittiin siellä täällä järviruokoa ja luhtavillaa. Sammalistossa on enimmäkseen rahkasammalia, kuten sararahkasammalta sekä luhtaisuutta ilmentävää haparahkasammalta. Osa suopainanteista, kuten Kalle-Erkin jängät, on ojitettuja ja hiljalleen puustottuvia nevoja (Kuva 3). Rehevimmissä ojissa kasvaa mm. kookasta suovehkaa.

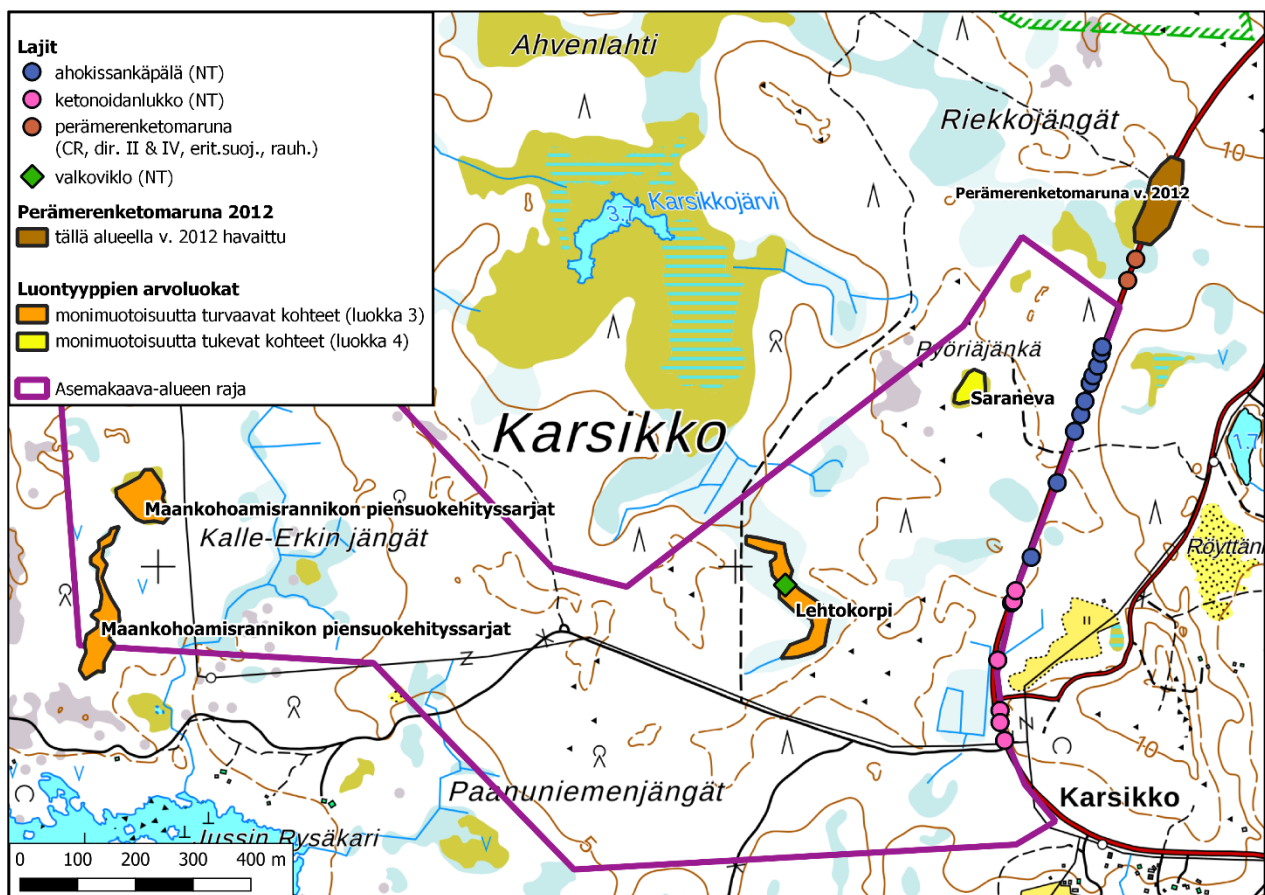

Kuva 3. Kalle-Erkin jängät ovat ojitettua nevaa. Reunalla kasvaa tavanomaisten suovarpujen ja -ruohojen lisäksi suomyrttiä.

Lintulajistoa havainnointiin pintapuolisesti muun kartoittamisen ohessa. Maastossa havaittiin ylilentävä sääksi Päänuniementieltä sekä silmälläpidettävä (NT) valkoviklo niin ikään ylilentävänä Karsikontiellä. Valkoviklopoikue nähtiin lehtokorvessa alueen keskiosassa. Muita lintulajeja, joita havaittiin kaavoitusalueella ovat pajulintu, talitiainen, seppelkyyhky ja peippo.

4 HUOMIONARVOISET LUONTOKOhteet SUOSITUksINEEN

Karsikkoniemen asemakaavoitusalueen huomionarvoiset kohteet on esitetty kuvan 4 kartalla. Niitä ovat länsi- ja koillisnurkkauksen pienet ojittamattomat suot sekä Karsikontien varren putkilokasviesiintymät. Lisäksi aluerajauksen keskiosaan on rajattu ojanvarteen lehtokorpikuvio.

Kuva 4. Karsikkoniemen asemakaava-alueen huomionarvoiset luontokohteet.

4.1 Lajit

Huomionarvoisia eliölajihavaintoja kertyi maastokartoituksen myötä lähinnä Karsikontien pientareelta. Useassa pisteessä erityisesti tien länsireunalla kasvaa ketonoidanlukkoa (Kuva 5) ja ahokissankäpäliä (Kuva 6). Molemmat kasvilajit ovat silmälläpidettäviä (NT) lajeja, joten ne lukeutuvat luontoarvojen arvoluokituksessa **monimuotoisuutta tukeviin kohteisiin eli arvoluokkaan 4**. Suurin osa kasvilajihavainnoista tehtiin Karsikontien länsipientareelta.

Kuva 5. Ketonoidanlukon fertiili eli kukkiva verso Karsikontien länsipientareella.

Kuva 6. Ahokissankäpälä kukkii paikoin runsaina laikkuina Karsikontien länsipientareella.

Suosituks: Ketonoidanlukko sietää hyvin niittämistä ja hyötyy myös siitä. Laji näyttää olevan varsin elinvoimainen Karsikontien pientareella, joten kasvillisuuden niittämistä on hyvä jatkaa entiseen tapaan. Ahokissankäpälä viihtyy niin ikään Karsikontien reunamilla, mutta hieman kuivemmillä ja niukkaruohoisemmillä paikoilla kuin ketonoidanlukko. Mikäli tietä suunnitellaan levennettäväksi, on tielinjaukset hyvä toteuttaa siten, että silmälläpidettävien kasvilajien kasvustot eivät taannu tai varsinkaan häviä kokonaan.

Kaavoitusalueen huomionarvoiseen lajistoon lukeutuu lisäksi silmälläpidettävä (NT) valkoviklo, jonka emo ja poikue havaittiin lehtokorven ojassa. Havaintoa käsitellään lyhyesti seuraavassa, luontotyyppijä käsittelevässä kappaleessa.

4.2 Luontotyytit

4.2.1 Lehtokorpi

Karsikkoniemen kaavoitusalueen keskiosaan on osoitettu vuonna 2018 voimaantulleessa osayleiskaavassa luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, jolla sijaitsee metsälain 10§:n mukainen kohde (luo-3 –merkintä). Kohdetta ei ole rajattu Metsäkeskuksen tai viranomaisten toimesta, mutta tämän luontoselvityksen maastotöissä luontokohde rajattiin huomionarvoiseksi. Kyseinen kuvio on ojan reunoilla ja sen molemmin puolin sijaitseva saniais-lehtokorpi, jonka valtalajeina kasvavat mm. soreahiirenporras, metsäalvejuuri, metsäimarre ja korpi-imarre (Kuva 7). Puusto on luonnontilaista sekametsää kookkaine haapoineen sekä muutamane vanhoine raitoineen. Kohteella on myös pieniä lehtomaisen kankaan ja jopa tuoreen lehdon laikkuja, joissa havaittiin mm. lillukkaa, kieloa, sudenmarjaa ja mesiangervoa. Ojassa havaittiin kolme tai neljä silmälläpidettävän valkoviklon poikasta sekä ojan yllä lentelevä varoitteleva emo.

Kuva 7. Ojan ympärillä on saniaislehtokorpea ja luonnontilaista puustoa.

Suosituks: Lehtokorpi on luontotyyppinä koko maassa vaarantunut (VU) ja Etelä-Suomen arviointialueella erittäin uhanalainen (EN), joten sen katsotaan lukeutuvan luontoarvojen arvoluokituksen **luokkaan 3 eli monimuotoisuutta turvaaviin kohteisiin**. Vaikka Karsikkoniemen lehtokorpi ei ole ojituksen myötä täysin luonnontilainen, se suositellaan jätettävän nykytilaansa. Lahopuuta on nykyisellään niukasti, mutta selvästi enemmän kuin missään muualla Karsikkoniemen asemakaavoitusalueella. Haavat ja suurimmat koivut ovat vielä elossa, mutta tulevaisuudessa lahon lehtipuuston määrä tulee kasvamaan runsaasti. Lehtokorven arvoa nostaa lisäksi valkoviklopoikueen esiintyminen ojassa. Luoteessa muutaman sadan metrin päässä sijaitsee Karsikkojärvi ja sitä ympäröivä kosteikko.

4.2.2 Maankohoamisrannikon piensuokehityssarjat

Karsikkoniemen kaavoitusalueen länsireunan tuntumassa olevan kapean, pohjois-eteläsuuntaisen suoalueen ympärillä oleville metsäalueille on kohdistunut viimeisten kolmen vuosikymmenen aikana runsaasti metsänhoitotoimia, mutta vesitaloudeltaan piensuot vaikuttavat vielä luonnontilaisilta. Pohjoisemman piensuon kuivemmilla reunaosilla kasvaa runsaasti suomyrttiä, joka on tyyppilinen laji maankohoamisrannikon nuorilla soilla ja runsas myös muilla Karsikkoniemen suopainanteilla (Kuva 8). Suo on luhtainen, ja siinä kasvaa suomyrtin lisäksi runsaasti raatetta, kurjenjalkaa, juurtosaraa ja järvikortetta. Merenpuoleinen, eteläisempi piensuo on edellistä painannetta vielä luhtaisempi hyllyvä neva. Suon keskellä kasvaa edellä mainittujen kasvien lisäksi järviruokoa. Sammallajiston runsaslukuisimmat lajit ovat haprarahkasammal ja sararahkasammal. Ravinteisuudeltaan nämä suot ovat mesotrofisia eli keskiravinteisia.

Kuva 8. Luontotyyppiin maankohoamisrannikon piensuokehtyysarjat määritetty luhtainen saraneva Karsikkoniemen asemakaavoitusalueen länsireunalla. Suomyrtti muodostaa laajoja kasvustoja suon reunalla ja keskiosat ovat luhtaisia.

Karsikkoniemen länsireunan piensuopainanteet muodostavat yhdessä kaavoitusalueajauksen ulkopuolisen luhdan kanssa selkeän suojatkumon, jossa nuorimman (kaavoitusalueen ulkopuolisen) suon luhtaisuus on silmiinpistävämpää kuin pohjoisimman suon. Samalla 2,5 mmpy korkeudella sijaitsee myös kaavoitusalueen ulkopuolinen Karsikkojärven kosteikko, joka on mahdollisesti osa samaa suokehityssarjaa.

Karsikkoniemen kaavoitusaluearjauksen länsiosan suot määrittellään luontoselvityksen maastotöiden ja karttatarkastelun perusteella luontotyyppiin maankohoamisrannikon piensuokehityssarjat. Se on arvioitu erittäin uhanalaiseksi (EN) luontotyyppiä ja siten kuuluu luontoarvojen luokittelussa **3. luokkaan eli monimuotoisuutta turvaaviin kohteisiin**. Luontotyyppi lukeutuu lisäksi Suomen kansainvälisiin vastuuluontotyyppisiin. Tämä tarkoittaa, että Suomella on erityinen vastuu kyseisen luontotyyppin säilymisestä. Maankohoamisrannikon suokehityssarjat ovat luontotyyppinä uudehkoja ja jokseenkin huonosti tunnettuja, eikä kirjallisuudesta löytynyt viitteitä Karsikkoniemen lähialueen suokehityssarjoista. Tutkimuksia on tehty Simon naapurikunnan lin alueella Ryöskärin seudulla (Rehell & Heikkilä 2009) sekä Nybyn alueella (Laitinen 2013).

Suositukset: Maankohoamisrannikon suokehityssarjojen luontotyypeille kohdistuu erilaisia maankäytön paineita kaikkialla Suomen rannikkoalueilla. Myös Karsikkoniemen pienialaiset suopainanteet ovat osittain ojitettuja, ja niitä

ympäröiville kangasmaille on kohdistunut viime vuosikymmeninä voimallisia metsätaloustoimia. Karsikkoniemen maankohoamisrannikon piensuokehityssarja ei vaikuta siten erityisen edustavalta eikä yhtenäiseltä. Tästä huolimatta ja luontotyyppien erityisyydestä johtuen ojittamattomat suokehityssarjat on suotavaa säilyttää vähintään nykytilassa. On huolehdittava, että pienialaisiinkaan suoaltaiisiin ei kaiveta ojia eikä niihin päädy haitallisia päästöjä tai kiintoainesta. Myöskään teollisuusrakentamisessa ns. lisävesiä ei ole suotavaa johtaa pieniin luhtaisiin suoaltaiisiin (kuten tuulivoima-alueilla on saatettu toimia; vrt. Laitinen 2013, 38).

4.2.3 Saraneva

Karsikkoniemen asemakaavoitusalueen koillisosassa on lisäksi erillinen, pienialainen ja ojittamaton saraneva (Kuva 9). Kasvilajistoon kuuluvat mm. luhtasara, jouhisara, pullosara sekä harparahkasammal ja sararahkasammal. Saraneva luontotyyppinä on arvioitu koko maassa silmälläpidettäväksi (NT) ja Etelä-Suomen arvointialueella vaarantuneeksi (VU). Suon vesitalous on luonnontilainen, mutta edustavuutta heikentävät ympärillä olevat metsänkäsittelytoimet.

Kuva 9. Saraneva kaavoitusalueen koillisosassa. Suon takana on mäntytaimikkoa.

Suosituks: Karsikkoniemen asemakaavoitusalueen koillisosan saraneva määritellään luontoarvojen arvoluokituksessa **luokkaan 4 eli monimuotoisuutta tukeviin kohteisiin**, koska se on vesitaloudeltaan vielä luonnontilainen, mutta pienialainen ja hakkuu- ja taimikkoalueiden ympäröimä. Suopainanne olisi suotavaa jättää nykytilaansa.

5 MUUT SUOSITUKSET KAAVOITUSTA VARTEN

Maankohoamisrannikolla on rannan tuntumassa tyypillisesti lukuisia uhanalaisia luontotyypppejä ja eliölajeja, mutta Karsikkoniemen asemakaava-alue on rajattu siten, että ranta-alueet on jätetty kaavoitusalueen ulkopuolelle. On tärkeää, että teollisuusrakentamisen mahdolliset haittavaikutukset eivät ulotu ranta-alueen niityille tai rannan primäärisuokessiometsiin ja -pensaikoihin. Lisäksi alueen pohjoispuolella olevan Karsikkojärven ympäristössä on havaittu

aiempina vuosina useita uhanalaisia ja huomionarvoisia eliölajeja. Karsikkojärven ja sen suoalueen luonnontilaa ei tule vaarantaa tai heikentää rakentamisella eikä teollisuuden päästöillä. Yhtä lailla merensuojelu tulee huomioida kaikessa suunnittelussa ja rakentamisessa.

Karsikkoniemen kaavoitusalueen itäraja (Karsikontien länsipiennar) tutkittiin luontoselvityksen maastotöissä kesällä 2024 mahdollisimman tarkasti, koska aluerajauksen pohjoispuolelta on tiedossa aiempia havaintoja äärimmäisen uhanalaisesta (CR) perämerenketomarunasta. Laji on lisäksi erityisesti suojeltava sekä koko maassa rauhoitettu ja lukeutuu myös luontodirektiivin II- ja IV-liitteisiin. Perämerenketomarunaa löytyikin kesällä 2024 kaksi uutta laikkua, joista eteläisempi sijaitsee noin 50 metriä kaavoitusalueen pohjoisreunalta pohjoiseen päin (Kuva 10).

Kuva 10. Perämerenketomarunan hopeanharmaata kasvustoa.

Suosituks: Vaikka perämerenketomarunaa ei ole löytynyt Karsikkoniemen asemakaavoitusalueen sisäältä, lajin kasvupaikat aluerajauksen pohjoispuolella tulee huomioida esimerkiksi mahdollisten tienparannustöiden yhteydessä. Kuvan 4 karttaan on merkitty myös alue, jossa lajia on havaittu aiempina vuosina. Muutoinkin Karsikkoniemen asemakaava-alueen tiestön suunnittelussa ja toteutuksessa suositellaan hyödynnettävän alueella jo olemassa olevia teitä ja tienpohjia.

Luontoselvityksen maastotöissä aluerajauksen sisällä ei havaittu luontodirektiivin liitteiden II ja IV eliölajistoa, eikä sellaisia ole tiedossa myöskään aiemmilta vuosilta. Asemakaava-alueen maankohoamisrannikon piensuokehityssarjan kosteikoilla on jokseenkin sopivaa ympäristöä viitasammakoille, mutta toukokuussa soivia ja kutevia viitasammakoita ei kesäkuun lopun maastotöissä luonnollisestikaan havaittu. Myöskään lepakoita tai niille sopivia pesäpaikkoja ei havaittu. On kuitenkin mahdollista, että alueella on hakkuuaukeilla ja metsäteillä saalistavia tai ohilentäviä lepakoita.

LÄHDELUETTELO

- BirdLife Suomi 2024: Tärkeät lintualueet. <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/>. Viitattu 16.10.2024.
- Geologian tutkimuskeskus 2024: Maa- ja kallioperä, rakentaminen ja maankäytön suunnittelu. Verkkopalvelu <https://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>. Viitattu 16.10.2024.
- Hotanen, J.-P., Nousiainen, H., Mäkipää, R., Reinikainen, A. & Tonteri, T. 2008: Metsätyypit – opas kasvupaikkojen luokitteluun. Metsäntutkimuslaitos. Metsäkustannus Oy. Helsinki.
- Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus. Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö. Suomen ympäristökeskus. Garo Oy, Helsinki.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus. Suomen Ympäristö 5/2018. Verkkojulkaisu <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4819-4>.
- Kuntaliitto 2012: Hulevesiopas. Suomen Kuntaliitto, Helsinki 2012. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2012/1481-hulevesiopas>. Viitattu 16.10.2024.
- Laitinen, J. 2013: Nybyn – Iso Heposuo aapakehityssarja. Kymmeniä luonnontilaisia soita Perämeren rannasta 60 metrin korkeuteen. Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelmahankkeen raportti. Pohjois-Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Kainuun Liitto. Verkkojulkaisu https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2021/09/NYBY-SUOSELVITYS_taitettu_final_151013.pdf. Viitattu 25.10.2024.
- Luonnonsuojelulaki 9/2023
- Metsäkeskus 2024: Erityisen tärkeät elinympäristöt. Verkkopalvelu <https://www.metsakeskus.fi/fi/avoin-metsa-ja-luontotieto/luontotietoaineistot/erityisen-tarkeat-elinymparistot>. Viitattu 16.10.2024.
- Metsälaki 1093/1996
10 § Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2023: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023.
- Paikkatietoikkuna 2024: Maanmittauslaitoksen ylläpitämä verkkosivusto. <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi>. Viitattu 2.10.2024.
- ProAgria Etelä-Suomi 2016: Maisema. Opas arvokkaiden maisema-alueiden maankäytön suunnitteluun.
- Rehell, S. & Heikkilä, R. 2009: Aapasoiden nuoret sukkessiovaiheet Pohjois-Pohjanmaan maankokoamisrannikolla. Suoseura. Suo 60(1–2): 1–22. Saatavana verkossa: <https://suo.fi/article/9864>. Viitattu 25.10.2024.
- Riihiranta, J., Rajala, P., af Hällström, A. & Miettinen-Tuoma, S. 2018: Karsikkoniemen osayleiskaava. Ramboll. Simon kunta. Saatavana verkossa: [18_KAAVASEL.pdf](#). Viitattu 25.10.2024.
- Simon kunta 2024: Karsikkoniemen osayleiskaavan TT-1-alueen asemakaavoitus. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 5.3.2024. <https://www.simo.fi/wp-content/uploads/2024/05/oaskarsikkoniemenasema-kaava11032024.pdf>. Viitattu 2.10.2024.
- Suomen lajitietokeskus 2024: Luonnontieteellisen keskusmuseon ylläpitämä verkkosivusto. www.laji.fi. Viitattu 2.10.2024.

Suomen ympäristökeskus 2024: Ladattavat paikkatietoaineistot. https://www.syke.fi/fi-FI/Avoin_tieto/Paikkatietoaineistot/Ladattavat_paikkatietoaineistot. Viitattu 2.10.2024.

Vesilaki 587/2011

2 luku 11 § Eräiden vesiluontotyyppien suojelu

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus (2023). Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. <https://www.ymparisto.fi/punainenlista>. Viitattu 2.10.2024.